

gemaakt:
ders oor-
gen in te
een zeer
voten het
de zijden
ich thans

K. S.

even

wil ver-
nemen,

in haar
tegen dat
eld tegen

volstrek-
te geopen-
der ver-

christenen
het voor-

e kunnen

e wereld-
tschappij-
itenkant,
ust al de

laatste is
risten be-
g en een

naar een
amanisme
a dan de
den weer-

om tegen
sterk te

balen van
amen met

len hij de
wordt de

egent.
or: neem
en plaats

ekend en
k nu iets
n Lamar-
daartoe,
heerlijk-

de, welke
zoo goed
rug heb-
dag.

ie profeet
wereld in

het chris-
ving, on-
staat en
voen ge-
naars, die
rstonen:

ng tot Da
nog zijn
or onzen
om dit te
chter wat
zegt van
„dat het
en roede;
vrijheid,
Azië op

ngstelling

lievelende
d dan tot
verleiding

noemende
n op den
zwaaiend

chter der
zelfs vele
f daartoe

slechts den naam van Chantepie de la Saussaye hier,
en van een De Pressensé in Parijs te noemen.

Maar Da Costa riep Lamartine toe: „beklagens-
waardige voor wiens oor de stem des Levenden in d'
Eeuwgod ging te loor”.

Dat was de waarheid.

Merkwaardig is de overeenkomst tusschen Lamar-
tine's godsdienstig ideaal en wat wij thans in den een-
heidswereldroep voor kerk en wereld vernemen.

Het was een prediking van het wegvallen van alle
tegenstellingen tusschen de religies en de kerken,
de staten en de krachten der maatschappij.

Men zou het thans dus kunnen zeggen: spreiding
van religie; spreiding van welvaart en geluk.

Godsdienst boven of beneden verdeeldheid; wat men
maar wil, als Vinet het zei.

Maar daartegenover plaatste deze de waarheid van
de Schrift; de groote tegenstelling aller eeuwen.

Het best bekend is allicht nog het groot poëtisch
verhaal, dat Lamartine gaf in zijn „Jocelyn”, het ver-
haal van een jongen priester, wiens leed wortelde in
het celibaat, als bij hem een vurige liefde ontwaakt
voor het meisje, dat, als jongen verkleed en door hem
als jongen ook eerst aangezien, eenigen tijd bij hem
vertoefde.

In dit gedicht wordt de natuurlijke godsdienst ver-
heerlijkt. Het is zeer gevoelig, religieus, mystiek; het
zingt van God en van Christus.

Maar, zoo zegt Vinet, als wij den God van Jocelyn
zoeken, dan vinden wij Jocelyn. Zoeken wij zijn ver-
losser, dan vinden wij weer Jocelyn. Hij is zijn eigen
Christus. De mensch betaalt zelve het rantsoen voor
zijn zonde. Hij is algeheel zijn eigen redder en hij
plaatst zijn eigen kruis op zijn graf.

Zijn religie is die van het gevoel, verheven boven
alle antithese. Deze religie wekt in den mensch ook
geen enkele tegenspraak. Zij ontkent in geen men-
schenhart de haat. Maar dit bewijst juist haar leugen.
Zij is geen religie. Zij is natuurlijke religie, die den
mensch laat zoals hij is, en hij laat haar zoals zij is.

Het accoord is er volkomen en daardoor is alle
waarlijk christelijke actie ook afwezig.

Simeon zag het goed, toen hij van den Christus pro-
feteerde: deze is gezet tot een val en opstanding veler
in Israël en tot een teeken, dat wedersproken zal wor-
den. Lucas II: 35.

En de Heere Jezus zelve sprak te midden van zijn
werken vol liefde en behoud tot zijn verbaasde disci-
pelen: meent niet, dat Ik gekomen ben om vrede te
brengen op de aarde; Ik ben niet gekomen om vrede
te brengen maar het zwaard. Matth. X: 34.

Ik ben gekomen om vuur op de aarde te werpen.
Lucas XII: 49.

En dat is de waarheid.

De tegenspraak, die een doctrine ontmoet, is niet
het eenig bewijs harer waarheid, maar, als zij die mist,
dan is een der karaktertrekken der waarheid volko-
men afwezig.

Deze gedachte werkt Vinet, als hij de dichterlijke
meditaties van Lamartine bespreekt, ietwat wijsgeer-
ig, verder uit.

Hij zegt: elke gedachte is exclusief, omdat zij een
gedachte is.

Zij bevestigt geen zaak zonder een andere te weer-
staan.

Zij bepaalt scherp haar object en zij is ondoordring-
baar.

Een gedachte, die zich laat doordringen is geen ware
gedachte.

Ik werd indertijd aan dit woord van Vinet herin-
nerd, toen ik las van menschen, die „door het Bar-
thianisme zijn heengegaan”.

Dit door iets anders heengaan, door eens anders
gedachten, dit doorbreken van eeuwenoude waarheid
en werkelijkheid is inderdaad een echt dwaalende beeld
van onzen dag.

Chesterton werkte het beeld van Vinet op zijn eigen-
aardige manier eens uit, toen hij zei: wij moeten in
onze dagen naar modernen trant gelijken op „bubbles”
— ons bubbels — luchtballen, die door de lucht zwe-
ven. Zoo kunnen wij door elkander heengaan. Maar ik
zie, zegt hij, geen reden om dan eenige conversatie te
beginnen; wat heb ik er aan, als bij het tweede woord,
dat ik zeg, de andere bubbels reeds wie weet waarheen
zweefde.

Maar alle bubbels denken er niet zoo over. Zij zoe-
ken gemeenschap en vloeden door elkander heen.

Dat gebeurt vast, zei Vinet. Alles vervaagt tot
een nuance. Alle werkelijkheid raakt zoek. Alles wordt
symbool; teeken zegt men thans. En God is niet meer
dan een andere naam voor het universum, voor den
kosmos. De Schepper is verworpen, het schepsel wordt
aangeboden.

En let nu goed op, zoo vervolgt hij.

Een werkelijke doctrine laat zich dus niet begroe-
ten of aanvaarden. Zij verstaat het, als zij wordt te-
gengesproken; niet dat men haar maakt tot een ledi-
gen vorm. Deze beleefdheid wondt haar het meest. Be-
leedigt haar meer dan de bitterste haat.

Dit moge een ieder bedenken, die zich, als Lamar-
tine, gevoelt aangetrokken door den tempel van Ba-
bylon, het Babel aller religies, zooals Vinet het zei,
en oor heeft voor den verleidelijken eenheidszang, of
voor de huidige wereldidealen van vrede en geluk en
vrijheid en verdraagzaamheid.

Ook hier zal het kind der ware kerk het ervaren:
zulk een vriendelijke godsdienstigheid is noodzakelijk

onverdraagzaam; verdraagzaam jegens allen, uitge-
sloten het aan Gods Woord gehoorzaam kind van God.

Heeft de historie dit niet duidelijk doen zien?

Was het niet ook in die vorige eeuw van lieve en
vrome godsdienstigheid, godsdienst boven verdeeld-
heid, eenheid en waarheid, waarheid en liefde — en
hoe al die fraaie samenstellingen mochten heeten —
de arme afgescheidene, die zich door Christus weer
had laten leiden tot de verachte, kleine, doch ware
kerk, die door heel die wereld van liefde en verdraag-
zaamheid werd veracht, bespot, geplaagd en vervolgd?

Hij klaagde er niet over. Dit was naar het Woord
des Heeren.

Het hart des menschen is arglistig en de mensch
kan meenen Gode een dienst te doen met Zijn kerk te
vervolgen. Wij kunnen ons zoo gemakkelijk vergissen,
vooral als ons eigenbelang ons dringt in een bepaalden
weg.

Maar dan doen wij goed met ons af te vragen: waar
is in deze eeuw van verdraagzaamheid en eenheid en
gevoelvolle vroomheid de verschoppeling, gehaat door
allen om zijn onverdraagzaamheid, zijn schelden, zijn
critiek op alles, zijn begeerte om stuk te maken en
af te breken?

Waar is de domoor, die den eisch van het moderne
leven, den eisch der wereldpolitiek en der maatschap-
pighervorming niet verstaat?

Voegen wij ons bij hem, want daar is de kans groot
de waarheid ook te vinden.

Met hartelijke groeten en heilbede, uw toegenegen
MARNIX.

PERSSCHOUW

EEN TOEGANG FORCEEREN.

Onder het hoofd: „Dit gaat heel ver” schrijft
ds D. v. Dijk in Geref. Kb. v. h. Noorden als volgt:

Ik herinner mij, dat op de Utrechtse Synode, tijdens
de debatten over de schorsing van Prof. Schilder iemand,
ik meen Prof. J. Ridderbos, zei: „als gij eens de Ker-
ken zoudt regeren naar uw inzicht, dan zoudt ge even-
goed als wij het nu doen, iemand, die inging tegen de
besluiten van de Synode, dat verbieden en als hij niet
luisterde, hem schorsen”.

Welnu, de historie van de vrijgemaakte kerken heeft
sinds dien bewezen, dat dit een onjuiste profetie was.

In onze Kerken wordt aan ieder de volle vrijheid
gelaten, het niet eens te zijn met een besluit van de
Synode; de volle vrijheid ook om openlijk zulk een
besluit te bestrijden en te trachten anderen tot zijn
inzicht te bekeren.

Niemand heeft men lastig gevallen omdat hij het
niet eens was met de Amersfoortse besluiten over de
samenspreking; ook niet omdat hij publiek in woord
en (of) geschrift tegen deze besluiten inging. Men zal
moeten toegeven, dat wij ons in deze vrij wat Gerefor-
meerder, Schriftuurlijk gedragen hebben dan de Syn-
ode van Utrecht in haar behandeling van Prof. Schilder.

Met wat er in de laatste weken door sommigen in
onze Kerken is gedaan is mijns inziens evenwel toch de
grens bereikt van wat in een Gereformeerd kerkelijk
leven toelaatbaar moet worden geacht.

Daar zijn onder ons ambtsdragers en andere leden
van de Kerk, die het niet eens zijn met de besluiten
van Amersfoort met betrekking tot de samenspreking.

Dat is hun recht.

Zij hebben daarover geschreven, gesproken.

Dat is hun recht.

Maar wat hebben zij nu gedaan?

Terwijl zij weigeren met hun bezwaren te gaan in de
kerkelijke weg en te trachten over de classis en de
Particuliere Synode hun bezwaren in te brengen bij de
Generale Synode, die in 1951 D.V. in Kampen zal sa-
menkomen, hebben zij zichzelf rechtstreeks in verbind-
ding gesteld met de deputaten, die de Haagse Synode
benoemde voor samenspreking met onze Kerken of met
leden van die Kerken.

In het feit, dat deze Synode aan haar deputaten
zulk een opdracht gaf, ligt iets onbehoorlijks.

Men vraagt samenspreking met onze Kerken. Maar
tegelijk ziet men er niet tegen op achter de rug van
de deputaten die Kerken om, samen te spreken met
leden der Kerken, en te trachten deze leden van hun
eigen vertegenwoordigers los te maken en zo de Ker-
ken, met wie men zegt te willen samenspreken, uit
elkander te slaan.

Dit is, gelijk ik zei, onbehoorlijk.

Men mag niet, terwijl men vraagt om samenspreking
met onze Kerken, tegelijk in de ingewanden van die
Kerken gaan wroeten.

Gij moet u eens voorstellen, dat in het burgerlijk
leven de directie van een bedrijf aan de directie van
een andere zaak voorstelde een conferentie te houden
om te komen tot een fusie van die bedrijven. En zij
tegelijktijd een actie op touw zetten om het perso-
neel en de klanten van dat bedrijf, waarmee men on-
derhandelingen wil aanknopen, weg te lokken en naar
zich toe te trekken.

Zou dat fair zijn?

Zou dat niet liggen buiten de grenzen van het bur-
gerlijk, het zakelijk fatsoen? Maar veel meer is het
in strijd met de stijl die het leven der Kerk moet heb-
ben, dat zo wordt opgetreden.

Maar goed, daar gaat het mij nu niet in de eerste
plaats om.

Het gaat mij nu om wat die ambtsdragers en andere
leden van onze Kerken hebben gedaan.

Zij hebben met de deputaten van de overzijde gecon-
fereerd.

Zij hebben blijkbaar gezegd: „als wij nu zo belijden
en leren, als wij kerkrechtelijk dat standpunt innemen,
is er dan plaats voor ons bij u?”

Men krijgt de indruk, dat de deputaten voor samen-
spreking gezegd hebben: „ja”. En nu moet de met
spoed samengeroepen Synode daar nog haar zegel aan
hechten.

Gebeurt dat, dan is het paadje, waarover ik in mijn
vorig artikel sprak, geëffend en heeft men zich een
toegang tot de synodale kerken geforceerd.

Zoals ik zei, zulk doen ligt wel aan de uiterste grens,
van wat in een gezond, Gereformeerd, kerkelijk leven
toelaatbaar moet worden geacht.

Dat men, met bewuste verwaarlozing van de kerke-
lijke weg, op eigen gelegenheid contact zoekt, zo ver-
regaand contact, met de Synode van de overzijde, ik
vind dat erg.

Nochtans zou ik, zelfs nu nog niet, hier kerkelijk
willen zien ingegrepen om door kerkelijke maatregelen
van censuur, aan dit doen „halt” toe te roepen.

Maar wel wil ik, in alle ernst tegen de broeders, die
in deze weg gaan, vragen: „weet gij wel wat gij doet?”

Gij hebt, geheel eigener beweging, de verantwoorde-
lijkheid op u genomen voor een daad, die voor het leven
van onze Kerken van diep ingrijpende betekenis kan
blijken te zijn.

Als straks leden onze Kerken, die zich hebben vrij-
gemaakt, maar die de vrijmaking, om de moeiten, die
daaruit voortvloeien, eigenlijk ondergaan als een last,
die ook de roeping tot vrijmaking maar heel slapjes
meer gevoelen, als (zeide ik) straks die leden, langs
het door u gebaande weggetje, naar de synodale kerk
gaan; als zij daarmee het heil, dat God hun in de Vrij-
making gaf, wegwerpen; als gij het leven van die vrij-
gemaakte Kerken een schok toebrengt, als gij die Ker-
ken een wonde slaat; als de vijanden onze Kerken
daarover juichen —; durft gij dan daarvoor de verant-
woordelijkheid, die gij u zelf oplegdet, dragen, voor God
en mensen?

Ik vraag u: „begrijpt gij dan niet, dat het resultaat
dat gij bereikt, nooit anders dan een paskwil kan zijn?”

De Synode van Den Haag zal haar besluiten hand-
haven.

Elk formuleetje, dat gij er door weet te krijgen, zal
aan die besluiten ongeschikt blijven. De binding zal
gehandhaafd blijven.

En allen, die met u op grond dier formule synodaal
worden, zullen weer gebonden zijn. Heel uw actie zal
niet anders uitwerken dan dat gij aan het werk Gods
in de Vrijmaking, dat zich zo heerlijk begon te ont-
plooiën, een knauw geeft.

Ziet gij dan niets van de heerlijkheid van dat werk?

Staart gij u dan blind op die „bindingen” en verstaat
gij er niets van, dat de Heere, in een tijd van afval en
deformatie, in Zijn genade, Zich een volk heeft gesteld,
dat voor deze dingen oog heeft gehad en zich vrij heeft
gemaakt om tegen die alzijdige deformatie te strijden?

Durft gij daarvoor de verantwoordelijkheid aan?

Of, of ziet gij van deze dingen niets en gevoelt gij
er geen behoefte aan, dat tegen deze inzinking en af-
zakking de strijd wordt aangebonden?

Helaas, zo dikwijls krijg ik de indruk, dat men in
de kring van hen, tot wie zij behoren, die dit contact
met de overzijde hebben opgenomen, klaagt over de
wijze waarop van de kansel de strijd tegen allerlei ver-
schijnselen van deformatie wordt gestreden, maar dat
men in de grond der zaak, die critiek zelve verwerpt,
omdat men geen oog heeft voor de alzijdige verwor-
ding ook van het leven van wie zich Gereformeerd
noemen.

O, broeders, durft gij dat aan, dat door uw eigen-
willig, onkerkelijk handelen, het werk des Heeren in
gevaar wordt gebracht? Weest toch voorzichtig.

En dan nog iets.

Ik weet natuurlijk niet precies, wat daar tussen u
en de deputaten is afgehandeld; maar dit zou ik u toch
willen zeggen: „vergeet in uw haast om te herenigen
zoals gij dat noemt, met hen, die vroeger met ons één
waren, maar die ons uitstieten, vergeet niet hen, die
nu met u aan één avondmaaltafel zitten. Vergeet niet
hen, die werden geschorst en afgezet; onrechtvaardig.
Het zou waarlijk niet getuigen van liefde tot uw broe-
deren, als gij, met een nieuw gevonden formuleetje u
voegdet tot hen, die deze broeders uitwierpen op grond
van vroegere formules en dat gij hen, wier schorsing
en afzetting op grond van die oude formules wordt ge-
handhaafd, in de steek liet”.

Ik vrees, dat men in felle begeerte naar de hereni-
ging met hen, die oorzaak van de „scheur” waren, te
veel vergeet de liefde tot hen en de eenheid met hen,
die van dat boze drijven, van dat schorsen en afzetten,
slachtoffer werden.

Berlijk gezegd ik kan er niet bij, dat men, in stee
van de ongehoorzamen te roepen tot gehoorzaamheid
en zo de eenheid te zoeken, gaat staan voor de nog
weer op de Haagse Synode opnieuw gegronde de-
uren en tot hen, die ons daarmee buitensloten, zichzelf
achter die deuren verschuilende, zegt: „Och, zegt ons
toch op wat voorwaarden wij weer binnen kunnen
komen”.

Ik versta dat niet en ik zeg tot hen, die daarmee
 bezig zijn: „broeders, bezint u toch; weet wat ge doet,
opdat gij u straks niet hebt te beklagen, u schuldig
wetende voor de Heere en voor Zijn Kerk”.

Tot zoover ds D. v. Dijk. Wij voor ons herinneren
slechts aan ons artikel van eenige weken geleden:
„Aanlokken noch Uitlokken”.

K. S.

WOORDEN VAN PROF. GREIJLDANUS.

Onderstaand artikel schreef Prof. Greijldanus in het
„Friesch Kerkblad” van 23 Maart 1917:

EENHEID IN HET KERKELIJKE.

Alle de geloovigen in den Heere Christus moesten
niet alleen in het verborgene één zijn, maar ook hunne
eenheid in Christus ongebroken openbaren in de wereld.
Dat ligt in de bede van onzen Heiland: Ik bid niet
alleen voor deze, maar ook voor degenen, die door hun
woord in Mij gelooven zullen; opdat zij allen één zijn,
gelijkerwijs Gij, Vader, in Mij, en Ik in U, dat ook zij
in Ons één zijn; opdat de wereld geloove, dat Gij Mij
gezonden hebt (Joh. 17: 20, 21). In dat woord van onzen
Zalmaker ligt de veroordeeling van onnodige kerke-